

DOSTLUK ÜZERİNE

Mustafa MIYASOĞLU

Herkesin ağabey dediği çok az insan vardır. Çünkü "ağabeylik" yapmak kolay değildir. Serâpâ gönül adamı olacaksınız, herkese iyilik yapacaksınız, sonra da bundan karşılık beklemeyeceksiniz. İyilik yaptığınız insanın önüne geçerek ilerde köstek olacaksınız, şimdiden destek olur görünmenin fazla bir mânası yoktur. Bu hesapla ağabeylik yapanlar, aslında yatırım yapmaktadırlar. Burda Allah rızâsı gözlemediği için, bir süre sonra bunu anlayan insanlar, yüzünüze karşı söyledikleri ağabey hitabının ağırlığından ötürü vazgeçerler. Hakkınızda yanlışlıklarına hükmederler. Bazıları üzülür, sükût eder, bazıları da gıybete başlar. Neticede yaptığınız "yatırım" gıybete vesile olur ve siz bundan ötürü kimseyi hoşnut edemezsiniz...

Evet, "ağabey" olmak kolay değildir. O yüzden bunu hakkıyla ikras etmek olanlar unutulmaz. Bunlar bir çeşit hoc gibidirlere, baba gibi hakları vardır. Öylesine iyilik ederler, Allah rızası için çevresini gözetirler. Sevenleri, uzaktan veya yakından tanıyanları onu hayırla anarlar, ölümünden sonra ruhlarını şâd edecek sözler söyler, dualar ederler.

"Müminin mümine duası kadar makbul bir dua yoktur" buyrulmuştur. Çünkü dostlukla ve gayret-i diniyye ile yapılmaktadır. Dostluğun hakikisine nisbeti olduğu ölçüde değerlidir.

Hakiki dost Allah'dır. Ondan büyük, ondan hakikatlı dost olamaz. Ona bağlı olmayan dostlukların hiç birinde hasbîlik yoktur, şu veya bu şekilde hesap vardır, nefsin payı vardır.

"Allah için seviniz, Allah için buğzediniz" emri bunun içindir.

Dostluktan sözedilebilmesi için, menfaat endişesi olmaması gerekir. Bu niyet başta olduktan sonra, ortaya çıkacak maddî münasebetler, hukuka riayetle olduğu sürece, dostluğu pekiştirir, Hakk'ın rızasına vesile olur. Böyle bir niyetle yapılmayan, başlamayan dostluklardan mutlaka zarar gelir. Çün-

kü dostluk değil, menfaat vardır, hesap vardır aklın bir köşesinde...

Böylesine hizmet verenlerden olan Fethi(Gemuhluoğlu) Ağabey, Dostluk Üzerine yaptığı bir konuşmada konuyu ilâhî aşk çerçevesinde ele alırken, Hz. Ali ile Hz. Ebubekir'i dosta örnek gösteriyor ve şöyle devam ediyor:

"İnsanlar hal-i cimadan doğmuyorlar. İnsanları gönül döllüyor, gönül çocukları onun için ayrı oluyor. Ve gönül çocuklarının çoğu onun için 'yol evladı' oluyor, bel evladı olmuyor."

Sonra içinde bulunduğumuz durumu şöyle değerlendiriyor:

"Türkiye'deki yanlışlık tenkid fikrinden başlıyor. Yanlışlık dost olmamak; fikre dost olmamak. İnsana dost olmak, fikre dost olmak, coğrafyaya dost olmak, tarihe dost olmak, kendi vücuduna dost olmak, komşuya dost olmak gibi kademe kademe, ama entegre, bir bütün içinde bütün dostluklar söylenmeye mecburdur. Bütün dostluklar söylenmelidir."

Bir insan böyle bakamazsa dünyaya, dost da olamaz, ağabey denemez. Bu mizaç ve meşreb meselesi olduğu kadar, iman ve kültür meselesidir de...

Düşmanlığın kol gezdiği, insanların yoktan sebeplerle birbirine girdiği günümüzde, bütün dostluklar söylenmelidir.

Edebin değil, edebsizliğin moda olduğu bir dünyada, mahcubiyete duyulan hayranlık söylenmelidir.

Tenkid hastalığının illet gibi yayıldığı, gıybetin şifâ gibi konuşulduğu bir ortamda, sınırlara riâyeti telkin etmelidir.

Tebliğ edilen, hakkıyla hatırlatılmalı, tebliğe lâyık bir üslûpla anlatılmalı.

Peygamberimizin emri gereğince, ya hayır söylenmeli, yahut susulmalı.

On yıl önce Hakk'ın rahmetine kavuşan Fethi Gemuhluoğlu ağabeyimizin unutamadığım pek çok sözü var. Bunlar arasında bazıları oldukça

önemli:

"Bütün dostluklar söylenmelidir, ama fikre dost olmak İslâm'da tenkidi mümkün kılmıyor. Tenkid İslâm'da yok! (...) Tenkid yok, ama O'nun(yani Peygamberin) tebliği var. İslâm onun için tenkid üzere değildir. İslâm tebliğ üzeredir. Biz şimdiye kadar, bizim son zamanlarda çektiğimiz, tenkid ile vakit geçirmiş olmamızdır. Mes'eleyi bir disiplin üzere, mes'eleyi bir nizam üzere ortaya koymuş olamamanın hicabıdır bu."

Dostluk üzerine yaptığı konuşmadan aldığım bu sözlerin anlamını en iyi şu hüküm belirler sanıyorum:

"Mü'min kişi yerinmez ve sevinmez, çünkü gerçekçidir."

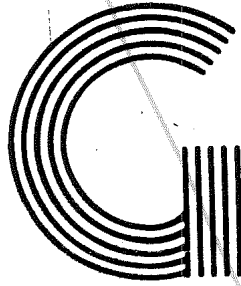
Konumuz açısından şu sözün ne kadar anlamlı olduğunu belirtmeye gerek yok sanırım:

"Dindar olmak için akıl gerektir. Dindar olduktan sonra da gönlünün sesini dinlemek gerektir."

Evet, bunun için diyoruz ki, bütün dostluklar söylenmelidir. Çünkü dostluk gönül işidir ve gönlü olmak, öncelikle imanlı olmak demektir. İmanı olmayanın gönlünden kopacak şeyin hayrından kimse emin olamaz. Bu bir sır inceliği ki, herkesin bundan nasibi yoksa, yapılabilecek bir şey de yoktur.

Yüzyıllık kültür hayatımız, dostluklara değil, düşmanlıklara bina edilmiş gibidir. Millet ve memleket hayrına haber veren yayın organı yok gibidir. Gazeteler ve benzeri yayın organları, felâket tellâllığı yaparken o kadar memnun ve mahzuz oluyor ki, anlamak kabil değil. İyi haber vermekten rahatsız olacak, eli kaleme, dili söze varamayacak aydın sayısı az değil. Herkes dostluğunu değil, düşmanlığını ilân ederken başarılı...

Yunus, Mevlâna, Hacı Bayram ve Akşemsettin hazretleri hep dostluktan, dosta duyulan aşktan söz etmişler, hep bu duygunun etkisiyle şiir söylemişler. Onları yaşatan biraz da bu duygudur sanıyorum.

GASPIRALI, İsmail

Yazar (D. 1851, Bahçesaray/Kırım - Ö. 1914). İlk öğrenimini doğduğu köyde yaptı. Orta okulu Akmesçit'te okudu. Veronej'deki Askeri Okul'dan nakledildiği Moskova Askeri Lisesi'nden ayrılarak Bahçesaray ve Yalta'da öğretmenlik yaptı. Bahçesaray belediye başkanlığına seçildi (1878). Burada *Tercüman-ı Ahval-i Zaman* (1883-1918) gazetesini ve *Tonguç, Alem-i Nisvan* (Kadınlar Dünyası, 1902), *Kahkaha* (mizah dergisi) dergilerini çıkardı. Türkistan, Mısır ve Hindistan'a giderek buralardaki Müslümanların eğitimi çalışmalarına katıldı. Rusya Türkleri'nin eğitimi ve birleşmesi yolunda hayatı boyunca mücadele etti. *Dârürrahat Müslümanları* adlı İslamî bir roman yazdı (Niyazi Akı). Zaman zaman gidip geldiği İstanbul'da dönemli aydınlarıyla tanıştı. İttihat ve Terakki yönetiminin Ayân üyeliği teklifini geri çevirdi (1912).

BAŞLICA ESERLERİ: *Rusya Müslümanları* (Rusça, 1881), *Mir'ât-ı Cedid* (1882), *Avrupa Medeniyetine Bir Nazar-ı Muvazene* (1885), *Hâce-i Sibyan* (1893), *Atlaslı Cihannâme* (1894), *Mekteb ve Usûl-i Cedid Nedir* (1894), *Dârürrahat Müslümanları Yekî Acâib-i Diyâr-ı İslâm* (1909) vd.

GAZİ GİRAY HAN

Devlet adamı ve şair (D. 1534, Kırım - Ö. 1607, Akmesçit). Kırım hanlarından Devlet Giray'ın oğlu. Özdemiroğlu Osman Paşa kuvvetleri safında Kırım ordusu komutanı olarak Türk-İran Savaşına (1578-81) katıldı. Osmanlı padişahının isteğiyle Rusya, Macaristan, Avusturya üzerine askeri seferler düzenledi, Celali isyanlarının bastırılmasında

rol oynadı. İran'a yeni bir savaş için giderek vebaya yakalanarak yolda öldü. Gazay'ın lasıyla yazdığı şiirlerle divan şiirine değer konular getirdi. Yiğitlik, korkusuzluk konularını başarıyla işlediği gazellerinden oluşan *Divan'ı*yla ünlüdür. Türkçe'den başka Arapça ve Farsça şiirler de yazmıştır. *Gül ü Bülbül* mesnevisini Çağatay lehçesiyle yazdı. Matematik ve biyoloji alanında yüksek derece bilgi sahibi olan Gazi Giray Han, hattatlık, bestecilik yönleriyle de tanınmış, dönemin müzik çevrelerinde Tatar lakabıyla anılır.

GEÇER, İlhan

Şair. 1917, İstanbul doğumlu. Erdek (Bandırma) İlkokulu'nu bitirdikten (1932) sonra, orta öğrenimini Robert Kolej (1932-32), Gaziantep, Yozgat ve İstanbul Kabataş Erkek liselerinde tamamladı (1939). İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ndeki öğrenimini yarıda bırakarak Galata Maliye ve İktisat Dairesi'nde tebliğ memuru olarak çalıştı. Hayatına atıldı (1940). Ankara Gazi Lisesi'nde kâtip (1945), Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ile Ankara Radyosu'nda memur (1945-50), Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü İhtiyarlık Sigortası Bölümü'nde raportör şefi ve müdür yardımcısı (1950-73) olarak çalışıp emekli oldu. *Derin ve Yedigün* (1938-50), *Çınaraltı* (1942-50), *İstanbul* (1942-44), *Hisar* (1950-80), *Türk Dili* (1950-69), *Varlık* (1952-75), *Türk Edebiyatı* (1972-89), *Milli Kültür* (1979-89), *Vakit*, *Tercüman*, *Son Havadis*, *Millet*, *Türkiye* dergi ve gazetelerinde yayımladığı şiir ve yazılarla tanındı. *Özlediğim Şehir* adlı şiir kitabı Ankara Halkevi'nin 1946'da düzenlediği yarışmasında üçüncülük, *Mavi İkinci Şiir* *Son Havadis* gazetesinin 1971'deki yarışmasında birincilik, *Yunusa Selam* şiiriyle 1986'da Eskişehir Kültür Derneği'nin düzenlediği yarışmada ikincilik ödülünü kazandı.

ŞİİR: *Büyüyen Eller* (1954), *Bek* (1960), *Bir Bulut Geçti* (1973), *Yeşil Çay* (1976), *Hüzzam Beste* (1986), *Özlem Ruhu* (1986). **İNCELEMELER:** *Cahit Sıtkı Tarancı* (1977), *Ömer Bedrettin Uşaklı* (1986), *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri* (antoloji, 1987).

GEÇTAN, Engin

Yazar. 1932, İzmir doğumlu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmir'de tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu (1956). Columbia ve New York Üniversiteleriyle bağlantılı olarak çeşitli sağlık kurumlarında Genel Psikiyatri, Dinamik Psikiyatri, Nöroloji ve Çocuk Psikiyatrisi dallarında uzmanlık eğitimi gördü (1956-61). Doç. Dr. ünvanıyla Ankara ve Ortadoğu Teknik Üniversiteleri'nde (1968-85) görev yaparken 1975 yılında profesörlüğe yükseldi. 1985'ten itibaren Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı ve Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğretim üyesi olarak görev yaptı. Makalelerini çeşitli bilimsel dergilerde yayımladı.

ESERLERİ: *Çağdaş Yaşama ve Normalde Davranışlar* (1988), *Psikanaliz ve Sonrası* (1988), *İnsan Olmak* (1989).

GEDİK, Ali Fuad

Yazar (D. 1913, Kastamonu - Ö. 1987). Yazar Tomris Uyar'ın babası. Göztepe Amerikan Koleji, Lozan Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi (1935) mezunu. Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra Bodrum ve Üsküdar'da hakimlik, savcılık görevlerinde bulundu. Emekliye ayrıldıktan (1935) sonra Türk Hava Yolları'nda hukuk müşavirliği, Yüksek Denizcilik Okulu'nda öğretim üyeliği yaptı. Daha sonra serbest avukat olarak çalıştı. Makale ve eleştirileri çeşitli dergilerde yer aldı.

ESERLERİ: *Hukuk ve Sosyologlar* (1945), *Charles Baudelaire* (inceleme, 1946), *Amerika* (gezi notları, 1948), *Bir Uçtan Ötekine* (deneme-eleştiri, 1960), *Başka Acı* (şiirler, 1965).

GEMUHLUOĞLU, İrfan Fethi

Fikir adamı. (D.1923, İstanbul - Ö. 5 Ekim 1977). Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenim gördü. İstanbul'da çeşitli okullarda öğretmenlik (1930-55) ve İstanbul Spor ve Sergi Sarayı Müdürlüğü yaptı (1955-63). Bir süre Almanya'da (1963-65) kaldıktan sonra yurda dönüşünde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü (1965-66), Türkiye Odalar Birliği Basın Müşavirliği

(Ankara ve İstanbul'da, 1966-70), Türk Petrol Vakfı Genel Sekreterliği (İstanbul 1970-77) görevlerinde bulundu. Geniş bir aydın-yazar kitlesi, özel sohbetlerinde yansıttığı zengin kültür ve görüşlerinden yararlandı. Konuşmalarından biri 1988'de *Dostluğa Davir* adıyla yayımlandı. Yine ölümünden sonra hakkında iki kitap çıktı: *Dostluk Üzerine* (konuşmalarından derleme, 1978) ve Nuri Pakdil'in yazdığı *Bağlanma* (1979).

GENÇ, Ahmet İhsan

Şair ve yazar. 1930, Gaziantep doğumlu. İlk ve orta okulu Gaziantep'te bitirdi. Gaziantep Ticaret Lisesi'nde okudu. Sosyal Sigortalar Kurumu'nda veznedar ve idare memuru (1955-57), Devlet Su İşleri'nde teknik ressam (1958-60), özel şirketlerde yönetici, genel müdür (1961-69) olarak çalışarak emekli oldu. Yazı ve şiirleri *Halk Dili* (Gaziantep, 1944-45), *Yeni Ülkü* (1957-58), *İttihad* (1967-68) vd. dergi ve gazetelerde yer aldı. Çok sayıda eseri henüz basılmamıştır. Şiirleri Yunus Emre tarzındadır.

ESERLERİ: *Işık Dalgaları* (şiirler, 1959), *Şanlı Yurt Gazi Şehir* (şiirler, Gaziantep hakkında, 1961), *Kuş Sütü* (denemeler, 1964).

GENÇ, H. Mustafa

Yazar. 1952, Çaykara doğumlu. Önce özel öğrenim görerek Arapça öğrendi, hafız oldu. Daha sonra Dernek Pazarı Ortaokulu, Samsun 19 Mayıs Lisesi, İstanbul İmam-Hatip Lisesi ve İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi (1979). Arapça, İngilizce ve Arapça'nın yanı sıra Yunanca da bilinen Mustafa Genç, Diyanet İşleri Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı kuruluşlarında İmam-Hatiplik ve öğretmenlik, Emriak Vergi Dairesi memurluğu yaptı. Yazıları değişik imzalarla *Milli Gazete*'de yayımlandı.

ESERLERİ: *İslâmî Açından Ziya Gökâlp ve Türkçüler* (1978), *Allah Vardır ve O Birdir* (1979), *İslâmcı Gençler Notları* (1980), *İslâmî Tesettür* (1981), *Yaratılış ve Evrim Teorileri* (1983), *Kur'an Kürsuları Müfredat Programına Göre Sorular - Cevaplı Akad ve İbadet* (1983).

GENÇ, Nihat

Romancı. 1956, Maçka / Trabzon do-

FETHİ AĞABEY

(Fethi Gemuhluoğlu 1922-1977)

Dr. Vahit GEDİKOĞLU

Fethi Ağabey'le 1945 yılının böyle bir sonbahar gününde Rahmetli Dayıçığım, Dedebekiroğlu Abdulvahap Aydınlar'ın Arapkir'deki mağazasında tanışmıştık. O zaman kendisi Hukuk Fakültesi'nde bende Ortaokulda talebe idim. Çocuk denilecek yaşta olmama rağmen beni etkilemiş o, yumuşak o arı-duru türkçesi ile anlattıklarının tesiri altında kalmıştım. Sonradan üniversite tahsilim için İstanbul'a gelince ağabey-kardeş münasebetlerimiz başladı. Bu münasebetlerimiz Allah'a şükürler olsun hâlâ devam ediyor yalnız bir ara bir serin rüzgâr esmişti. Türkçede "Gönül sevdiğine küser" diye bir tabir vardır. Benim Rahmetli Ağabeyciğime küsecek halim yoktu ama, bir rüzgâr bir serin rüzgâr esivermişti. Bu arada Fethi Ağabey Rahmet. Rahmana kavuştu. Ben adeta yetim kalmıştım. Ne konuşabiliyor ne yazabiliyordum. Zaten Fethi Ağabeyin söz ve yazı orucu tuttuğu bir dünyada konuşmaya ve yazmaya teeddüp ederim. Yalnız bir ara Fethi Ağabey kendisi hakkında bir şey yazmamı istemiyormu diye içime bir şüphe düştü. Bu şüphenin beni yiyip bitirdiği günlerden bir gece saat üçte uykumdan birdenbire uyandım Fethi Ağabey yazı yazmamız için izin vermişti. Aşağıda okuyacağınız yazının hikâyesini böylece özetlemek isterim.

Senelerdir Fethi Ağabeyle beraberiz. Günde on defa yirmi defa dertleştiğimiz oluyor. Hiç ummadığım bir anda çıkıveriyor karşına. Bazan dalgın düşünceli, bazan konuşuyor.

Sağ elinin orta parmağı ile gözlüğünü düzeltiyor. Gözlüğünü çıkarıp eli ile siliyor, tekrar yerine koyuyor, anlatıyor, anlatıyor...

Hiç kimseyi bu kadar özlediğimi hatırlamıyorum. Sonra onun bir sözü aklıma geliyor: "İyiler yağız atlara binip gittiler, geriye topal ayakla kötüler kaldı". Bizler kaldık diyorum. Fethi Ağabey kendinden sonrası için, bizler için söylenmiş olmalı bu sözü diyorum.

Sonra eskilere, onu ilk tanıdığım senelere gidiyorum. Hukuk Fakültesi'nde talebe olduğu yıllara, içi içine sigmayan, neşeli, samimi hareketli... Konuşması ile hemen etrafın ilgisini çeken bir delikanlı. Ben o zaman ortaokulda öğrenci idim. Sonra seneler geçiyor. Üniversitedeki talebeliğim ve asistanlığım yıllarında ağabey-kardeş oluyoruz artık. O sırası ile, bir yabancı okuldaki Türkçe öğretmenliği, elektrik idaresindeki memuriyeti ve Spor ve Sergi sarayı müdürlüğünde çile dolduruyor adeta. Küllükte, Acem'in kahvesinde, Marmara kuraathanesinde Piyerloti'de ve Emirgân'da gençliğimizin en güzel avareliğini yaşayıp tüketiyoruz... Emirgân'da Belde-i Tayiibenin bu müstesna köşesinde, Cevat'ın ve Özcan'ın nefis çaylarını yudumlayarak sohbet ediyoruz. Daha doğrusu o anlatıyor biz dinliyoruz. Küçük dağınık cep defterlerinden bize Türk Edebiyatının en güzel şirirlerini okuyor. Her defasında Şınas Özatay'la bu şiirleri bir antolojide toplamaya karar veriyorlar sonra bir

Fethi Gemuhluoğlu babası ile...

türlü teşebbüs etmiyorlardı. Her şey hazır olduğu halde antolojinin yazılmaması Türk Edebiyatı için büyük kayıp olmuştur.

Fethi Ağabey bir sohbet adamı, gönül adamı idi. Konuşurken büyüleyici, kızarken sevimli, gülerken ferahlatıcı bir müeddep adam. Türkçeyi bu kadar güzel konuşan başka bir insan var mıdır, bilemiyorum.

Çok okuyordu. Denebilir ki takip etmediği gazete ve mecmua, tetkik etmediği kitap yoktu. Bereketli topraklar gibi varlığına ekilen her bilgi tohumu bire yüz veriyor. Fethi Ağabey ayrıca manevi mertebeler kazanıyordu. Bir sebil çeşme gibi musluğunu açan herkese, diline, dinine, rengine bakmadan su veriyordu.

Güçlü hafızasını ustalıkla kullanmasını çok iyi biliyordu. O sanki, hadiseleri herkesten başka görür, başka duyardı. Adeta beş duyusuna hakim altıncı bir hisle herkesten başka, değişik bir tefsir bir sentez ortaya koyardı. Türk insanını köyden şehire tabir caizse-aile aile tanırdı. bu bakımdan kendisine Türkiye'nin muhtarı dense yeridir.

Türkiye'nin meselelerini bilhassa son yüz elli-iki yüz yıllık ihanetleri tek tek tafsilatlı olarak çok iyi biliyordu. Yüreği masum ve mazlum

Anadolu insanının dertleri ile dolu idi. Bu, Doğu'yu Batı'ya bağlayan beşbin yıllık Anadolu köprüsünde, Anadolu'yu Türkleştirmek, Müslümanlaştırmak yarışında sanki Ahmet Yasevi Hazretlerinin yirminci yüzyılda vazifelendirdiği torunlarından biri idi.

Türk-İslâm sentezini çok iyi biliyordu. Bu sentezi yapacak kadronun arayıcısı buluncusu ve yetiştiricisi idi. Onun kaybı ile kadro tamamlanamamış, noksan kalmıştı. Ömrü, Türk-İslâm sentezi uğruna çile çekmekle tükendi denebilir. Bütün ideali, Türk-İslâm töresine göre bir nesil yetiştirmektir, Türkiye'yi bu kadronun kurtaracağına inanıyordu.

Haşım gibi melâli anlamayan nesle aşına değildi. Türk'e ve İslâm'a hizmet edecek kadroyu hazırlarken gençlerin ıstırabı tanımaması istiyordu. "Çok ağlamalısınız, istikbal gözyaşını tanyanlarındır. Ağlamayan gözün gördüğünden hayır gelmez" diyordu.

Ne yazık ki Fethi Ağabey kendisine lâyık bir yere gelememiştir. Aslında bu müktesebatı ile "Devlet müşaviri" olmaya lâyık bir insandı. Bir ara gayriresmi olarak bu vazifeyi ifa edecek ve Devrin başvekili, en-

sıkıntılı zamanlarında Fethi Ağabey'le sohbet etmekten inşirah duyduğunu ifade edecektir. Kim bilir belki de bu yüzden "İşini bulan değil, eşini bulan kurtulmuştur." diye kendini teselli ederdi. Bir arkadaşım onun için sahne adamı değil kulis adamı demişti. Ahmet Kabaklı Hocamız kendi zarif üslubu ile "görünen hizmetlerin değil, görünmeyen hizmetlerin adamı idi" diyor. Matbuatta, her kademedede insanla ayrı ayrı dostluklar kurmuştu. Bu münasebetlerden bilhassa Millî dâvâlarımızın takibinde istifade ederdi. Göl Dağı mecmuasını hazırladığımız günlerin şevk ve heyecanını bugünkü gibi hatırlıyorum.

Fethi Ağabeyi anlatmak, hele onu bir makale muhtevasına sığdırmak elbette mümkün değildir. Süleyman Nazif, üstad İbnül Emin Mahmut Kemal için; Ne kendi kimseye benzer ne kimse kendisine, demişti. Sonra Yahya Kemal; Hezar gıpta o devr-i kadim efendisine, diyerek mısraı şekil ve mânâ bakımından ne güzel tamamlamıştır. Aslında bu "hiç kimseye benzemeyen", sırf bu özelliklerinden dolayı birbirine benzetilebilen aziz hemşehrilerimi gene de en iyi şekilde bu beyitle tarif edebiliriz.

Hezar gıpta o devr-i kadim efendisine
Ne kendi kimseye benzer
ne kimse kendisine

Fethi ağabeyin Hakk'a göçüşünün onuncu sene-i devriyesinde onun rahle-i tedrisinden feyzalan dostları, arkadaşları, devlet adamları, politikacılar, Üniversite mensupları, Sanatkar ve gazeteciler şimdi yetimdirler. Mahsun ve mükedderdirler. Onun yağız atına binip gitmesi ile dostluk kaybolmuş sohbet yarım kalmıştır. Bir tel kopmuş ahenk ebediyen kesilmiştir.

On sene sonra daha o günkü gibi taptaze hislerle Fethi Ağabeyi rahmetle anarken, başta Dr. Suzan Hanımefendi olmak üzere, oğulcanlarına ve onu senelere sabırlar niyaz ediyorum.

Fethi Gemuhluoğlu

1923 yılında İstanbul'da doğdu. Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. Çeşitli okullarda hocalık, İstanbul Spor ve Sergi Sarayı Müdürlüğü (1963-1965), Millî Eğitim Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü (1965-1966), Türkiye Odalar Birliği Basın Müşavirliği (1966-1970) vazifelerinde bulunmuştur. 1963-1965 yılları arasında yurt dışında kalmıştır. Kurucularından olduğu Türk Petrol Vakfı'nda umumî kâtip olarak 1970-1977 yılları arasında hizmet vermiştir. 5 Ekim 1977'de Hakka yürümüştür.

Gemuhluoğlu:
"Türkiye'nin Muhtan",
bir kültür alpereni...

MADDE 24 YINLANDIKTAN
SONRA ÇELEN DOKÜMAN

20 MAYIS 2003

Fethi Bey ve Çocukları

Fethi Bey'e göre, Eşrefoğlu
Rûmî'nin dediği gibi, "Gökten
yağmur gibi belâ yağsa / Başını
ana tutmaktır adı aşk"... Bu aşk
bulununca her şey hallolacak...

Mustafa Miyasoğlu

Onu Türk Petrol Vak-
fi'na genel sekreter
olduğu günlerde ta-
nımıştım. Hukuk
Fakültesi'nde oku-
yan, entelektüel
merakları olan bir
hemşehrim, Nazım
Erinmez, burs için müracaat
ettiği vakıfta tanıdığı Fethi Beyle
benim de mutlaka tanışmamı söy-
lemişti. "Müthiş bir adam ağabey"
diyordu. "Mutlaka tanımalısınız! O
sizi sever, siz de onu..."

Önceleri pek önemsemedim.

İrfan Çiftçi arşivi

TARİH...DÜŞÜNCE

, sayı: 33 (Eylül 2002)

s. 50-54

D. 2064

GEMİCİ, Ahmet (20. yy.): Şair. Eseri/Şiir: *Ağız-İlk Şiirler* (Antalya 1964).
Kay.: *ÖBBŞKA* 1/18. ♣Yaz.Krl.

GEMİCİ, Bahattin (1954-): Şair, hikâye yazarı. Ankara'da doğdu. 1977 yılından sonra Herten/Nordrhein-Westfalen-Almanya'da yaşadı. Daha ziyade hikâye yazdı. Yazar Bochumer Autoren Gruppe ve Literarische Werkstatt Marl adlı edebiyat derneklerinin üyeliğinde bulundu. 1984'te Georg-Tappert Ödülünü, 1986'da Herten şehri 50. Yıl Ödülünü, 1989'da ve 1992'de Nordrhein-Westfalen Eyaleti Kültür Bakanlığı çalışma bursunu kazandı. Eserlerinin birçoğu çeşitli televizyon ve radyolarda yayımlandı. **Eserleri:** *Yarım Bırakma Türkünü* (Almanca'sı da bulunmaktadır), *İlkokullar için Şiirler, Schweigend... Aufschreind...*

Kay.: Yaz. Arv. ♣K. ÖZHAN

GEMİCİ, Osman Nuri (1.3.1925-) Şair. Afyon'un Bolvadin ilçesinde doğdu. Bolvadin Akçeşme İlkokulundan mezun oldu (1936). Eskişehir'de ticaretle işigal etti. Eskişehir Şairler Derneği üyeliğinde bulundu. Şiirleri *İki Eylül* gazetesi (Eskişehir) ile *Çağrı, Size, Gülpınar* dergilerinde yayımlandı. **Eseri/Şiir:** *Sevgiler Üstüne* (2000).

Kay.: TYA s. 413. ♣İ. İŞİK

GEMKÜSAR, Eligulu (1880-14.3.1919): Azerbaycan şairi. Nahçıvan'da doğdu. İlköğrenimini mollahanede yaptı. 1894'te Mekteb-i Terbiye adlı okula başladı. Burada Arap ve Fars dillerini öğrendi. 1896'da babası öldü. Ailenin geçimini sağlamak için Culfa'ya göçtü. Gümrük Nezaretinde çalıştı. İran meşrutî ihtilâlinin etkisi altında toplum meseleleriyle ilgilendi. İhtilâlcilere yardım etti. Tiflis'te yayımlanan *Molla Nesreddin* dergisi, özellikle de Sâbir'in görüşleri onun edebiyat hakkındaki görüşlerini değiştirdi. 1908'den sonra Gemküsar mahlasıyla yazdığı şiirleri bu dergide yayımlandı. 1912'de Tiflis'e geçerek adı geçen derginin yazı kurulunda görev aldı. 1913-1914 yıllarında dergi Celil Memmedkuluzade ve Eligulu Gemküsar'ın müşterek başyazarlığı ile yayımlandı. 1916'da derginin geçici olarak yasaklanması sırasında büyük bir kültür gezisine çıktı. Bu gezide Bakû, Dağıstan, Taşkent ve Semerkant'ta "Ölümler" komedisinde oynadı. 1917'de yeniden yayımlanan

Molla Nesreddin dergisinde, *Gelecek, Al Bayrak* gibi gazetelerde devrin sosyal ruhu ve siyasî olayları ile ilgili şiirler yayımladı. Şair 14 Mart 1919'da Gürcü polisi tarafından eve döndüğü bir saatte öldürüldü. **Eseri:** *Seçilmiş Eserler* (Bakû 1959).

Kay.: *Mollanesreddinçi Şairler*, Bakû 1986; İslâm Ağayev, *Eligulu Gemküsar* Bakû 1973; Abbas Zamanov, *Sâbir ve Muasirleri*, Bakû 1973; *Müasirleri Sâbir Hakkında*, Bakû 1962; Mir Celâl-Firudin Hüseyinov, *XX. Esr Azerbaycan Edebiyatı Tarihi*, Bakû 1982; *TDTEA Azerbaycan*, 4/257-259; *AEA* s. 454. ♣Yaz.Krl.

GEMUHLUOĞLU, İrfan Fethi (1923-5.10.1977): Şair. İstanbul'da doğdu. Arapçılı bir ailenin çocuğudur. Haydarpaşa Lisesini, İÜ Hukuk Fakültesini bitirdi. 1930-1955'te lise-lerde öğretmenlik, 1955-1963'te Spor ve Sevgi Sarayı Müdürlüğü, 1965-1966'da Millî Eğitim Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü, 1966-1970'te Türkiye Odalar Birliği Basın Müşavirliği, 1970-1977'de İstanbul'da Türk Petrol Vakfı Genel Sekreterliği yaptı. Geniş bir okur-yazar kitlesi özel sohbetlerinden yararlandı. Çalışma hayatında örnek bir yönetici, özel hayatında eşine az rastlanır bir dosttu. Zengin bir kültür ve geniş bir görüş sahibiydi. İstanbul'da vefat etti. Şiirleri bir kitap hâline getirilemedi. **Eseri:** *Dostluk Üzerine* (İst. 1978), *Dostluğa Dair* (İst. 1988, konuşmalarından biri, vefatından sonra çocukları tarafından yayımlandı).

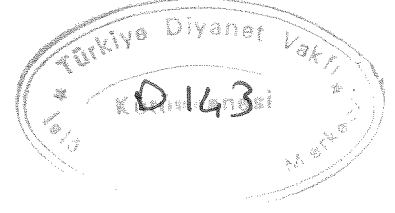
Kay.: Ayhan Songar, "Fethi Gemuhluoğlu" *Türk Edebiyatı*, Eylül 1983, sayı:119, s. 15; Nuri Pakdil, *Bağlanma*, Ank. 1979; *Suffe Kültür-Sanat Yılığ*, İst. 1987-1988, s. 305 vd. ; *TDVİA* 14/16-17; *TYA* s. 413. ♣M. CUNBUR

GÉNBÉROĞLU, Ferhad, bk. FERHAD Génbéroğlu

GÉNBÉROV, Éhéd Muhtar oğlu (12.10.1937-): Azerbaycan şairi ve mütercimi. Astara ilçesinde doğdu. Ortaokulu bitirdi (1954). Azerbaycan Devlet Üniversitesi Tarih Filoloji Fakültesinden mezun oldu (1960). İlk şiiri *Köyerçin* dergisinde yayımlandı (1958), Azerbaycan Demiryol İdaresinin çeşitli bölümlerinde eğitimci olarak çalıştı (1961-1964). Bakû'nun Nerimanov ilçesinde öğretmenlik yaptı (1964-1967). *Ulduz* dergisinde redaktör, şube müdürü (1967-1979) ve sorumlu sekreter olarak çalıştı (1979 ds.). 1978'de Yazıcılar Birliği üyesi oldu. Hizmeti ödüllendirildi.

Dr. Metin ERİŞ

Türk Kültürünü Tanıtma Vakfı Başkanı

Alperen Gönüllü Bir Vakıf Adanı "Fethi Gemuhluoğlu"

O, sohbetleri, fikirleri ve insan sevgisi ama milli değer ve benliğine bağlı insan sevgisi, gönül ve vakıf adamlığı vasıflarıyla maziden gelen çoşkun bir ırmağın ferdi olarak zamanındaki son kaleydi. İşte onun için Fethi ağabeyler gibi Vakıf İnsanlara ihtiyaç duyulan böylesi zaman dilimlerinde, O'nun gibi kimseler daha çok aranıyor. Zira böylesi Alperenler kendileri için yaşamazlardı. Onlar, çevrelerini, gençlerini ve de toplumu başıboş bırakmazlardı. Yoldan çıkanlarla mücadele etmeğe baş koyarlardı...

Doğrusu Fethi ağabey için aklıma gelen güzel başlıklardan hangisini tercih etsem diye epey zorlandım. Zira o hem gerçek anlamda bir "vakıf adam", hem de soyu tükenen istisna Alperenlerden biri idi...

Onu tanımak, onunla bir arada olmak nasıl bir büyük şansı bunu kelimeler kolay izah edemez. Hele bütün değer hükümlerinin birbirine karıştığı, insanlarımızın seviye kaybını Yeni Değer Hükümleri(!) olarak sundukları şu günlerde."Vakıf Adam Fethi Gemuhluoğlu" başlığı ile benden bir yazı istendiğinde ilk aklımdan geçenler bunlardı. Ama doğrusu onu anlatmanın, anlatabilmenin bir cesaret işi olduğunu da aklımdan çıkaramıyordum. Her şeye rağmen Fethi ağabeyden söz etmek, onu tanıyamamış olanların bu şanssızlıklarını aşmalarına az da olsa katkıda bulunmak, bulunabilmek biz naçiz varlıklar için herhalde bir vecibe idi. İşte bu düşüncelerle Fethi ağabey için, elime kalemi alma cesareti gösterdim...

İnsanoğlu varlıkla yokluk arasındaki bağı, madde ve mânâ olarak her yeni ölümle bir kere daha ne kadar yakından görüyor!.. Düne kadar beraber olduğunuz, dertleştiğiniz, konuştuğunuz kimsenin, ani olarak bir gün madde dünyasından kopuşunu yaşar, iç dünyanızda hissederseniz hayatta kurmuş olduğunuz bağı ne kadar içinize işlemiş olduğunu görür ve Takdir-i İlahi inancınız olmasa, oracıkta yıkılıp birlikte göç edersiniz... Takdir-i İlahi, kader veya her nefsin mutlâka tadacağına inandığımız bir yüce emrin "gel" nidasına uymak telâkkinize rağmen, ölümün çok sevdiğiniz varlığı bir anda alıp götürmesi nasılda titreyerek inanılmaz bir acıyla yüz yüze getirir insanoğlunu! Hakk yoluna göç eden, şahsınız dışında bütün bir düşünce, inanç ve davanızla şumullenmiş, ideallerinizin sonsuza uzanan kilometre taşlarından biriye nasılda bir sarsıntıdır hissedeceğiniz! Bilir misiniz?.. Ayrıca bu kişi, çoğu kimsenin "ağabey" sıfatını yakıştırmasına

30 TEM 2010

VAKIFLAR DERGİSİ

**Fethi
Ağabey'siz
10 yıl**

- Irak'ta yine Türk katliamı.
- Mamak'ta durum feci.
- Politikada sürprizler serisi.
- Türk Kültürüne yatırım niçin yapılmaz?
- Kırım Türkleri veniden süraün ediliver.

FETHİ AĞABEY'SİZ 10 YIL

YİNE dopdolu "Boğaziçi" sunabilmenin mutluluğunu yaşıyoruz.. Bu sayımızda ağırlık, 10 yıl önce kaybettiğimiz Ağabeyimiz, milliyetçilerin Ağabeyi Fethi Gemuhluoğlu'nda. Orta yaş civarında olup da Fethi Ağabey'in emeği geçmediği kaç milliyetçi vardır? Kaç Başbakan, Bakan, Müsteşar, Genel Müdür, İdareci'ye O'nun emeği geçmemiştir. Anadolu'dan İstanbul'a, yüksek tahsil için; iş kurmak için, yükselerek memlekete hizmet etmek için gelip de Fethi Ağabey'den yardım görmemiş milliyetçilerin sayısı son 10 yılda giderek artmaktadır: çünkü, son 10 yılı Fethi Ağabey'siz geçirdik..

Fethi Ağabey'i yâdetmek, hatırlamak hepimizin vazifesi.. Onun için kendisini çok iyi tanıtan beş yazı yayınlıyoruz. Dr.Metin Eriş, Dr.Alaaddin Büyükkaya, Doç.Dr.Yaşar Nuri Öztürk, M.Cahit Atasoy ve Yaşar Arısan. O'nu yakından tanıma fırsatı bulmuş aydınlarımızdan sadece 5 tanesi..

Kültür ağırlıklı bir dergi olan Boğaziçi'nde, sizi de dikkatinizi çekeceği gibi, bu sayısında daha ziyade aktüel konular çoğunlukta. Kırım ve Afganistan dikkatleri çekmeye devam ederken, görmezlikten gelemezdik. Ayrıca, son bir ay içinde mühim siyasi olaylar yaşandı. Referandum yapıldı, yasaklı siyasetçiler aktif politikaya döndüler ve önümüzdeki ay genel seçimler var. Mem-

leketimizin kaderini ilgilendiren bu konuları, tabiri caizse, es geçemedik, geçmedik de.

Bilindiği gibi, aylık dergilerde habercilik, değil de yorumculuk esastır. Dergimizi basmaya karar verdiğimiz günlerde hemen her gün Türkiye'nin gündemine gelen yeni olaylar karşısında geç kalmamak veya "konuyu eskitmek" gayesiyle basımı geciktirdik. Önümüzdeki sayılarda da bilhassa seçim tarihi dikkate alınırca böyle gecikmeler kaçınılmaz olacaktır.

Bilindiği gibi, 1982 Anayasa'sı ile 10 yıl yasak getirilen AP, CHP, MHP ve MSP'nin eski Genel Başkanları, Süleyman Demirel, Bülent Ecevit, Alparslan Türkeş ve Necmettin Erbakan perde arkasından idare ettikleri partilerinin başına geçiyorlar. Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit çoktan koltuklarına oturdular bile.. Alparslan Türkeş bu ayın 4'ünde, Necmettin Erbakan ise, 14'ünde resmen genel başkan oldular.

Bu arada, Güneydoğu bölgemizi kana bulayan bölücü PKK teşkilatı ile ilgili bir yorum-haberimiz var. İlgili okuyacağınızı ümit ediyoruz. Zira, emperyalistlerin oyuncuğu olan PKK'nin faaliyetlerini takip etmek de milli bir vazifemizdir.

Yeni ve daha güçlü Boğaziçi'lerde buluşmak ümidiyle...

BOĞAZIÇI

Aylık Fikir Dergisi

Boğaziçi Yayınları A.Ş. adına sahibi:

DR. METİN ERİŞ

Yayın Koordinatörü

YAŞAR ARISAN

Yazı İşleri Müdürü

RAŞİT KURU

İdare Merkezi:

Prof.K.İ.Gürkan Cad. Ortaklar Hanı, 4.Kat
Cağaloğlu/İstanbul Tel:526 09 77

Haberleşme Adresi:

P.K.1397 Sirkeci/İstanbul

Abone Şartları:

Yıllık abone (KDV dahil) 5000 liradır.
Abone bedeli, Boğaziçi yayınları A.Ş.'nin 135
143 numaralı Posta Çeki hesabına yatırılabilir

Yurtdışı Aboneler

Yıllık abone 40 DM.dir. 40 DM veya karşılığı yabancı para, Boğaziçi Yayınları'nın Yapı Kredi Bankası Çemberlitaş Şubesi İstanbul'daki 2069 numaralı ticari hesabına, herhangi bir banka vasıtasıyla gönderilebilir.

Dizgi:

İldız Dizgi + Ajans G

Aska:

Fethinler Matbaası Sultanahmet/İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

- 5. Sayfa: Dr.Metin ERİŞ, Fethi Ağabey'siz 10 yıl
- 6. Sayfa: Yaşar ARISAN, Fethi Ağabey'in Avniye Ablası
- 7. Sayfa: Dr.Alaattin BÜYÜKKAYA, Dost Diye Diye...
- 8. Sayfa: Doç.Dr. Yaşar Nuri ÖZTÜRK, İman, aşk ıstırap veya Fethi Gemuhluoğlu üzerine
- 11. Sayfa: M.Cahit ATASOY, Fethi Gemuhluoğlu'nun aklımıza getirdikleri.
- 14. Sayfa: N.Yıldırım GENÇOSMANOĞLU, Derviş Hakk'a yürüdü
- 15. Sayfa: M.Fatih EKŞİOĞLU, Referandum neler getirdi?
- 18. Sayfa: Mamak'ta durum feci
- 19. Sayfa: Arkadan vuracaklarmış....
- 21. Sayfa: TİP-TKP birleşti, Behice Boran öldü.
- 23. Sayfa: Kerkük Türklüğüne yeni saldırılar.
- 25. Sayfa: Kırım Türkleri yeniden sürgün ediliyor.
- 28. Sayfa: Afganistan Türkleri.Sovyet ordularına karşı direniyor.
- 31. Sayfa: Türk kültürüne yatırım niçin yapılmaz?

BAYRAK

YURT DIŞINDAKİ TÜRKLERİN AYLIK DERGİSİ

28. SAYI • EKİM 1987

Seçmenlerinin üçte ikisi, ANAP'a
creatını onayladıkları için ov
ereceklerini şovla...

Muhalefet toplantıya katılmadı, 2. İstisnaî Karşı BİRİ
Komisyon 50 dakikada
tasarıyı kabul etti

ANAYASA MAHKEMESİ

Gerekçe hazır

Anayasa Mahkemesi, Seçim Yasası'nın iptal edilen 8. maddesiyle ilgili gerekçeli kararını bugün açıkladı. Başbakan Elcin, "Anayasa Mahkemesi'nin kararına karşı haklarımız, düşüncelerimiz saklı kalmıştır" dedi.

MAHZUN BİR JELER
SECİM DAHA...
Bugün, seçim olsa

Seçmenlerin %70'i sağ, %27'si sol partileri siyasi görüşüne yakın buluyor. Geri kalan %3'ü kesim...

ANAP'ın...
Bayan Behice'yi nereye gömmeli?
kaçağı

Avusturya 20 AŞ Danimarka 12 DK
Avusturya 240 AŞ Danimarka 125 DK

na göndermiş ve arkasından telefon etmişti. Üstad rahmetli, "Hüseyin, çok üzgünüm, bugünkü Çerçeve'ye kısa gelecek ama, en uzun yazılara da dinlemiyacak Fethi Bey için kalemin daha fazla yazamayacak kadar mıcalsız" dedi. Bu acı haberi Üstad'ın bu şekilde duymak beni yürekten yaralamıştı. Hele, hakkında yazdığı şu satırları okuyunca içine düşen üzüntüyü şimdi kat be kat bir daha yaşıyorum:

Bu ölüm, bana, onun şahsını ve ferdi kıymetini aşan bir mânâ içinde göründü. Bu mânânın yakıcıdır ki, ikinci defa, tepeme bir yıldırım gibi düşüyor.

Mânâ şu:
Dünya, dünyamız boşalmakta... Dolarken boşalmakta... Ve ben, neselden önceki ve sonraki bazı insanların teker teker gittiğini görerek, kendimi bir bardak su bile getirecek zımsenin bulunmadığı ahşap bir kopyakta yapayalnız hissetmeye başlıyorum...

Bu noktada, gayet derin ve üstün bir mânâsı olan "sohbet" tabirini esas tutarak kaydedeyim.
Gitgide, sohbet edilebilecek, insan, cemiyet, gâye, dâvâ, târîh, islahat üzerinde halleşebilecek fertler, mânevî gümrüklerden idhâline müsaade edilmeyen ilaçlar gibi azaltıyor.

İnşallah gelirler!...
O, bu hasretle gitti."
Fethi Beyefendi Ağabeyimizi bize tanıtan ve tanımamıza vesile olan Kemal Fedai Coşkuner'i kandırılmış zavallı komünistler şehid ettiler. Üstad Necip Fazıl Kısakürek tefekkür hayatımızın yıldızı olarak kaydı gitti... Üstadın kendi tâbiriyle "Osmani'nin son turfandası" Fethi Ağabeyimiz de henüz çok genç sayılacak bir yaşta iken kaybettiğimiz değerler arasında yerini aldı.

Şimdi onlara hasretimiz "yevmi kayâmet"e kadar sürecek. Bu hasret ne acı ve ısrırap vericidir. Onları hatırlayınca, hele onların varlık sebepleri olarak görülen aziz değerleri düşününce ölmek istiyor insan.

Fakat, kader-i İlahî böyle. Önemli olan Fethi Ağabey gibi yaşarken ölmeyi bilmek, öldükten sonra yaşayabilmektir.

Hepsi bunu başaran yüksek şahsiyetleriyle bizlere çok şey verdiler... Yüce Allah gani gani rahmet eylesin.

Gurbetçi Gözüyle

AĞLA İSTANBUL AĞLA!...

Bir millet eğitimden yoksun ise, o topluma ne kadar köprüler, barajlar, otoyolları, altgeçitler ve daha nice tesisler yapsan yetersiz kalır. Onu korumasını bilmeyen bir nesle teslim ederseniz, turistler bile halimize güler.

Mehmet Ali YENİYURT

Ülkeler, kalkınma seviyesine göre eğitim sistemlerini de o ölçüde genişletmekten geri kalmamaktadırlar. Sadece yatırımla kalmayıp, o yatırımlara göre de eğitilmiş insanların, işyerlerini, fabrikalarını, modern tezgâhları kurmakla hiçbir yere varamayacaklarını anlayan, bilen yetkililer, o düzeyde teknik insan yetiştirmekte dirler. Onu korumasını, onu kullanmasını bilmeyen bir nesle teslim ederseniz, başta ülkemize gelen turistler halimize gülerler. Hatta gülmekte dirler de diyebiliriz. Biz bunu bu sene izine geldiğimizde gördük. "Uzaktan ahım şahım, güzel gözükken bir apartmana yaklaşıyorum, balkondan çöp torbasını aşağıya atan ev hanımını görünce şaşırıyorum" diyen Alman turisti dinledikçe şaşmıyoruz. İçin için kızıyor, ağlanacak halimize tebessüm etmek zorunda kalıyoruz. Sadece İstanbul mu böyle? Kuşkusuz, hayır! İzmir, Ankara ve ta Rize de böyle. Bir hastaneye giriyorsunuz. Göz doktoruna muayene olacaksınız. Doktor bey bir yandan sigarasını içiyor, bir yandan da hastasını muayene etmeye çalışıyor. Hastanedeki pislik de cabası. Bunları kontrol edecek sorumlular nerede dersiniz. Taklitçilik başladı başlayalı insanım ne yaptığının farkında değil. Neye benzemek, ne yapmak istediği bilincinden mahrum. Şairin dediği gibi:

"Perdeler arkasından feryatlar duyuluyor/Sende kalmamış, ne ocaklar sönmüyor,/Taşınla toprağınla, o görkemli tarihine/Ağlamaya hak ettin, ağla İstanbul ağla!..."
Ne yazık ki İstanbul, İzmir, Adana, Kayseri ve daha niceleri, taşıyla toprağıyla, âbidesiyle ağlamakta... Ağlıyor!...

Adına adaklar adadığımız güfteler, şiirler yazdığımız güzel İstanbul... İstanbulumuzun hali yürekler acıdır. Yerlere atılan çöpler, sigara izmaritleri, naylon yırtıkları hep bunların birer delilidir. Eğitimsizlik... Siz ne kadar masraf ederek köprüler, altgeçitler, çarşı pazarlar yaptırın. Onu korumasını, onu kullanmasını bilmeyen bir nesle teslim ederseniz, başta ülkemize gelen turistler halimize gülerler. Hatta gülmekte dirler de diyebiliriz. Biz bunu bu sene izine geldiğimizde gördük. "Uzaktan ahım şahım, güzel gözükken bir apartmana yaklaşıyorum, balkondan çöp torbasını aşağıya atan ev hanımını görünce şaşırıyorum" diyen Alman turisti dinledikçe şaşmıyoruz. İçin için kızıyor, ağlanacak halimize tebessüm etmek zorunda kalıyoruz. Sadece İstanbul mu böyle? Kuşkusuz, hayır! İzmir, Ankara ve ta Rize de böyle. Bir hastaneye giriyorsunuz. Göz doktoruna muayene olacaksınız. Doktor bey bir yandan sigarasını içiyor, bir yandan da hastasını muayene etmeye çalışıyor. Hastanedeki pislik de cabası. Bunları kontrol edecek sorumlular nerede dersiniz. Taklitçilik başladı başlayalı insanım ne yaptığının farkında değil. Neye benzemek, ne yapmak istediği bilincinden mahrum. Şairin dediği gibi:

YEDİ İKLİM

kasım 1987
yıl:1 sayı: 9

sahibi
a.haydar haksal
yazı işleri müdürü
osman bayraktar

teknik yönetim
ibrahim usul

tashih
yusuf ibrahim
selman deniz

dizgi
ahsen compugraphic

film ve ofset hazırlık
marmara

baskı
doğan ofset

yönetim yeri
piyerloti cad. 47/12
çemberlitaş - İST.
tel. 520 86 88

abone
yıllık 5.000.-TL.
öğr.4.000.-TL.
yurt dışı/yıllık
30 DM.

posta çeki nu:
ali haydar haksal 269581

yazıların içeriği
yazarlarını bağlar.

gönderilen yazılar
geri yollanmaz.

derginin adı anılmadan
alıntı yapılamaz.

tüccarın günlüğü'nden
cahit koytak
sözleşme
ali göçer
poetikalar
orhan okay
fethi ağabey
arif ay
kültür üzerine bazı düşünceler
yüksel kanar
bir günün ardından
ali göçer
okumanın anlamlandırılması
âlim kahraman
masada ağır kalkanlar
cafer turaç
bir garibin şiir defteri
mevlüt ceylan
hep üzümüştür beni bir şiirin sonları
rahmi kaya
sokağın adı ıssız
ali haydar haksal
düşünce ve uygarlık
frithjof schuon
zincire vurulmuş gök mavisi
ayşe altan
korku
mehmet ay
kuşatma altındaki beyrut günlüğü
ali ahmet said (adonis)
fantazy
meral nuray keskinliç
gazalî ve "filozofların tutarsızlığı"
nalan soydaş
bir çizgi
hasan ayçın

Arif AY

FETHİ AĞABEY

zâhirin ve bâtının bahçelerinde
gezdirenken bizi
evvel ve ahir arasında açan
bir güldü sözlerin

gecenin körebesi, gündüzün şaşı.
enkâzlar arasında kaybolmuş
adı konmamış çocuklardık
kalbinin adını koydun bize
önüne arkana, sağına soluna
selâm vere vere

susuzduk, kuraktık, çoraktık
on parmağından gürül gürül sular akan
çeşmeden sular içirdin bize
acının kumaşından aşkın esvabını biçerdin
dar gelirdi, sığmazdı kaba gövdelerimiz
durmadan yor tar, inceltirdin
ey gönül ustası
ağzın bal kovanı saçların oğul
kalbimiz tekil, duamız çoğul

Frence Molnar'dan çev.: Necmi SEREN

Peyterke

(Peyterke beş yaşında, Yanoş altı yaşında. Bir kış günü, akşama doğru; Peyterke yüzünde verem kırmızılığıyla yatağa yatıyor. Babası ve annesi, onu inceden inçeye muayene eden doktorla, biraz önce odadan çıkmışlardır. Çocuk pek yorgun düşmüştü; şimdi yatağında halsiz yatmakta ve tavana bakmaktadır. Öteki odadan hafif konuşmalar duyulur. Hep doktor konuşmaktadır. Böylece beş dakika geçer. Sonra öteki kapı açılır ve Yanoş başını uzatır.)

Yanoş- Peyterke!
Peyterke- Sen misin Yanoş? İçeri gir.

Yanoş (Yatağın yanına gider. Yaş sesle- Bana bak Peyterke, Doktor ne dedi, biliyor musun? Doktor dedi ki sen ölecekmışsin.

Peyterke- Vallahi mi?
Yanoş- Allah canımı alsın. Sen ölecekmışsin. Ne olur Peyterke, o vidalı sarı topuzu bana versene?

Peyterke- Onu veremem. Ağzı armonigimi veririm sana.

Yanoş- Niçin veremezsin? Mademki öleceksin senin işine yaramaz ki artık.

Peyterke- Olsun, veremem. Bana lazım o. (Biraz düşündükten sonra) Hem ben ölmeyeceğim ki.

Yanoş (Aklında hep sarı topuz) Öleceksin diyorum... Daha şimdi doktor söyledi. Annen de ağladı.

Peyterke- Annem ağladı mı?

Yanoş- Ağladı ya. Baban de ağladı. Yalnız doktor ağlamadı. Ver şu sarı topuzu bana... Zaten sen de buldun onu.

Peyterke- Asıl bulduğum için benim ya. (sakin) Ölmek nedir Yanoş?
Yanoş- Ben de iyi bilmiyorum. (Böbürlenerek) Geçen sene benim dedem öldü.

Peyterke- Ne olur, anlat.
Yanoş- Ama o başka. Benim dedem çok yaşlı idi. Yürüyemiyordu. Tekerlekli iskemlesini iterek gezdiriyorlardı. Bu tekerleklerin ikisi de çıkıyordu.

Peyterke- İskemlenin ayakları da var mıydı?

Yanoş- Ayakları da vardı, tekerlekleri de. Tekerlekleri çıkarıldığı zaman ayaklarının üstünde duruyordu.

(Kısa bir susma.)
Peyterke- Böyle bir araba çok pahalıdır her halde.

Yanoş- Sonra dedem yatağa düştü. Her gün büyük doktorlar gelip bakıyordu. Ama yalnız annem ağlıyordu.

Peyterke- Baban ağlamıyor muydu?

Yanoş- Hayır. (Aklılıca) O yalnız annemin babası idi.

Peyterke- E, sonra?

Yanoş- Sonra, gece biz uyurken öldü. Cenaze arabası dört atlı idi. Ama önce tabuta koydular, mumlar yaktilar. Altı tane mum vardı. O kadar uzundu ki bunlar, böylesini hiç görmemiştüm. Ama gene o kadar aydınlık yoktu. Havagazını neden yakmadılar bilmiyorum.

Peyterke- Sizde gaz mı var? Bizim elektrigimiz var.

Yanoş- Sonra çelenkler geldi. Her çelenk geldikçe annem ağlıyordu. Babam çelenk getirenlere hep para verdi.

Peyterke- Ne kadar verdi?

Yanoş- Bilmiyorum. Belki yirmi kuruş, belki otuz kuruş. Benim babamın senin babanunkinden çok parası var.

Peyterke (Alt dudağını dişlerinin arasında şaklatarak) Vayyy!

Yanoş- Senin babanın ne kadar parası var ki! Benim babam tüccar. Hep gezer. Trenle oraya buraya gitmek bedava mıdır sanıyorsun? Senin baban avukat. O hep evde oturur.

(Kısa bir susma.)
Peyterke- Sonra ne yaptılar dedeni?

Yanoş- Arabaya koydular.

Peyterke- Sen ağladın mı?
Yanoş- Hayır. Annem ağlıyordu ve hep "Bak Yanoş, dedeni götür-

riyorlar, sevgili dedeciğini mezara götürüyorlar" diyordu. Ama babam onu konuşturmuyordu, hep götürüyordu. Kapınır. Önü dilencilerle dolu idi. Babam bana da para verdi, onlara vereyim diye.

Peyterke- Verdin mi onlara?
Yanoş- Elbette. Cebe mi attım sanıyorsun?

Peyterke- Bir tane bile kalmadı mı sende?

Yanoş- Bir tane bile kalmadı. Sonra bir arabaya bindik; saatlerce gittik. Mezarlık buraya çok uzak, ta tren yolunun yanında.

Peyterke- Sen de gittin mi?

Yanoş- Gittim ya. Beygirlerin başında kocaman tüyler vardı. Başlarına saplamışlardı bunları.

Peyterke (Yatağında doğrular) Bu olamaz; hayvanlar ölü.

Yanoş- Haydi canım, sen daha hiç cenazede bulunmamışsın. Bu tüyler tıpkı süvarilerininki gibiydi; ama siyahtı. Hem daha büyüktü. Dimdik duruyordu.

Peyterke- Saplanmış olamaz onlar.

Yanoş- Evet, saplanmıştı. Hayvanlar boyuna kafalarını sallıyordu. Acıyordu çünkü. Büsbütün saplanmış değildi ki. Hemen azıcık, dönmeyecek kadar.

Peyterke- E, orada ne yaptılar dedeni?

Yanoş- Ben atlara baktım. Arabacı kara asker urbası giymişti.

Peyterke (Merakla)- Kamçısı var mıydı?

Yanoş- Elbet vardı. Buradan dolaba kadar uzundu. Ama atlara hiç vurmadı. Ben yalnız tabutu mezara indirirken gördüm. Onu kazmak kolay değil. Öyle derin ki! Sonra üstüne toprak atılar.

Peyterke- E, sonra?

Yanoş- Sonra öyle bir yağmur yağdı ki. Ben arabaya girip oturdum. Başka bir şey görmedim.

Peyterke- O halde deden ıslanmamıştır.

Yanoş- ıslanmamıştır, çünkü ta-

Kemal Edib'den Gemuhluoğlu'na

butun içindeydi.
Peyterke- Tabut nedendi?
Yanoş- Bakırdan. Ver bana şu sarı topuzu.

Peyterke- Şimdi hiç vermem. İstemeseydin verecektim.

Yanoş- İstemiyorum öyleyse.

Peyterke- Hele şimdi hiç vermem. Bırak şu sarı topuzu artık. Lâzım diyorum sana. Deden de öleceği zaman eşyasını bağışladı mı?

Yanoş- Hayır. Ama mezarlıktan döndüğümüzde Todor amca, hatıra olsun diye altın saati cebine attı. Yüzüğünü bir bay alıp götürdü. Bunlar Kolojvar'dan cenazeye gelmişlerdi.

Peyterke- E, sonra ne oldu?

Yanoş- Sonra bir şey olmadı. Pencereleleri açtilar. Sonra dedemin yatığı odada küçürt yaktılar. Bunun kokusu öyle sert ki insan boğulur.

Peyterke- E, sonra?

Yanoş- Bu böyle kıyamete kadar süreceğim mi sanıyorsun? Sonra hiç bir şey olmadı.

Peyterke- Ya deden?

Yanoş- Dedem mezarda kaldı. Orada kırk sene kalacakmış. Ne kadar çok! Yeni mezarlıktakiler tam kırk sene ölü kahrarmış.

Peyterke- Neden?

Yanoş- Ben bilmiyorum. Babam söyledi. "Yeni mezarlığa götürülim. Orada zavallıya kırk yıl dokunmazlar" dedi.

Peyterke- Ya eski mezarlıkta?

Yanoş- Orada daha çabuk dirilirmiş insan. Ama babam dedi ki orası çok pahalı imiş.

Peyterke- Benim babam oranın parasını verebilir. Bizim bankada paramız var.

Yanoş- Artık gideyim. Öğretmenim gelir. (Odanın ortasında durur. Sarı topuzu istemeğe cesaret edemez. Azıcık bekler ve kösedeki oyuncaklara bakar. Peyterke yatağında düşünceli bir çehre ile oturur. Şimdi artık kıpkırımızdır. Gözleri parıl parıl yanar. Tirnağını kemirmeğe başlar. Derin derin düşünür.)

Peyterke (Uzun bir susmadan sonra)- Bana bak Yanoş, O tüyler atların kafasına saplanmış diyorsun ya, buna hiç de inanmam ben...

Na't-i Şerif

*İzzet ezelde berî cânânım efendim
Didârına bin kerre fedâ cânım efendim*

*Şifâdan eminim yine ey Şâh-ı Şefâat
Devletli yüzün kible-i irfânım efendim*

*İhtimâli kelâmın sebep-i fevzû felâhım
Devletli yüzün kible-i irfânım efendim*

*İmdâdın ilet sin beni bir ehl-i kemâl'e
Bî-hadd ü aded acz ile nuksânım efendim*

*İzzet ezelde berî cânânım efendim
Didârına bin kerre fedâ cânım efendim*

*Şifâdan eminim yine ey Şâh-ı Şefâat
Devletli yüzün kible-i irfânım efendim*

*İhtimâli kelâmın sebep-i fevzû felâhım
Devletli yüzün kible-i irfânım efendim*

*İmdâdın ilet sin beni bir ehl-i kemâl'e
Bî-hadd ü aded acz ile nuksânım efendim*

NA'T-I ŞERİF

Ey zâtı ezelden beri cânânım efendim
Didârına bin kerre fedâ cânım efendim

Lütfundan eminim yine ey Şâh-ı Şefâat
Vardır bilirim cürm-i firâvânım efendim

Gelmekte güzergâha murâdım. Şu ki bir gün
Mahzûrun olur hâl-i perişânım efendim

Hikmetli kelâmın sebep-i fevzû felâhım
Devletli yüzün kible-i irfânım efendim

Allâh'ı gören gözlerinin aşkına bir kez
Bak bende-i muhtâcına Sultânım efendim

Etsin dil-i sûzânımı sırâb zülâlîn
Ekvânı tutuşturmadan efgaanım efendim

İkrâr yetürdüm sana Divân-ı Ezel'de
Bürhânıdır İhlâsımın imânım efendim

İmdâdın ilet sin beni bir ehl-i kemâl'e
Bî-hadd ü aded acz ile nuksânım efendim

Kemâl Edib Kürkçüoğlu

Saffârî'den Mesnevi

Tekin ERER

FETHİ GEMUHLUOĞLU

6 Ekim 1977 sabahı Anadolu Ekspresi ile Ankara'ya varışını hiç unutmam! Çünkü sevgili arkadaşım Fethi Gemuhluoğlu'nun vefat haberini Ankara Garında o sabah almıştım.

Aşlında Ankara'ya beraber gidecektik. Üç seneye yakın bir zamandan beri Fethi Gemuhluoğlu ile beraber millî bir bankada yönetim kurulu üyesi bulunuyorduk. Aynı zamanda ikimiz yönetim kurulunda komite üyesiydik. Bu bakımdan görev icabı haftada bir iki defa buluşurduk.

1975 Yılında bir akşam Maliye Bakanı arkadaşım Ankara'dan telefon etmişti. "...Bankasına yönetim kurulu üyesi olarak getirileceğimi, bir sözüm olup olmayacağımı" sormuştu. Ben de: "Başka kimler var?" demiştim. İsimler arasında Fethi Gemuhluoğlu adını duyunca çok memnun olmuşum.

Üç yıla yakın mesai arkadaşlığı bizi çok yakın dost haline getirmişti. Onun karakter yapısı bakımından bulunmaz bir insan olduğunu o zaman daha iyi anlamıştım.

Maliye Bakanlığında bankanın bir işi vardır. Yönetim Kurulu, Fethi ile benim bu iş için Ankara'ya gitmemizi kararlaştırmıştı. Tam hareket gününde Gemuhluoğlu gidemeyeceğini söylemiş ve tren bileti ni iade ettirmişti. Sebebini sorduğumda gülerek: "Vaktim geldi, ben daha uzun yola gidiyorum" dedi. Bu cevabını şaka sanmıştım. Fakat Ankara'dan dönüşümde öğrendim ki, o gün öğleden sonra bankaya gelmiş, müdürlerle, tanıdıklarla vedalaşmış, bazılarına: "Hakkınızı helâl edin" demiş. Birşey anlayamamışlar. Ertesi günü, öldüğünü duyunca şaşkına dönmüş hepisi. Bu olay hepimizi hayrete düşürmüştü.

Ankara Garında beni karşılamaya gelen Bankanın Ankara Böl-

Kimde memleket için bir iyilik ümidi, bir çâre, ilim, bilgi, sanat, cesaret görebilirse onun yanında idi. Ferah günlerinizi, mutluluk ve eğlencelerinizi size bırakırdı. Ama, bir yanınız kırıldı mı, bir haksızlığa uğradınız mı, ülkeye hizmet etme imkânınız bir tehlike geçirdi mi, o mutlaka kendini feda edercesine ortaya çıkar, herşeyi düzeltinceye kadar çırpınır, sonra her teşekkürden rahatsız olurcasına kenara çekilirdi."

ge Müdürü bu acı haberi verince donakalmıştım. Birden ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi şaşırılmıştım.

Fethi Gemuhluoğlu'nu anlatmak kolay değildir. Vefatından sonra hakkında çok şey yazıldı. Her yazı onun bir veya birkaç tarafını ele alıyordu. Ama, sanıyorum, yine tam anlatılmıyordu. 55 Yıllık ömründe vatanseverliği her şeyin üzerinde tutması, belki onun en üstün vasfıdır.

1965'te milletvekili olarak Ankara'ya gittiğim zaman, Gemuhluoğlu, Millî Eğitim Bakanlığı özel kalem müdürü idi. Kaç Mebustan duymuşumdur: "Maarif Vekâletinde ters bir durum var. Bakanla Özel Kalem Müdürlüğü yer değiştirmeli."

Mükemmel bir konuşma tarzı, mükemmel Osmanlıca Bilgisi, mükemmel bir inancın adamı idi. Tevazu Konfüçyüs'ü bile şaşkırtırdı. Ona "derviş" sıfatını verirken yanlış bir şey söylemiş olmayız.

Bana daima "Hoca" derdi. Ben bunu her zaman ondan iki yaş büyük oluşuma vermişimdir.

Ne kadar çok tanıdığı vardı, ne kadar çok arkadaşı, dostu vardı, ne kadar çok bildiği vardı, anlatılmaz! Vefatından sonra yakınlarının hakkında yazdıklarından bazı cümleler alarak onuncu ölüm yıldönü-

münde hâtasını tazelemek istiyorum:

Ahmet Kabaklı'dan:

"Fethi Ağabeyin ardından çok gözler ıslandı. Gerçekten de mallasanız, hayallerimizi süsleyen "Huma Kuşu" gibi, gölgesi ve ruhaniyeti "üstümüze düşsün" diye beklenen bir efsane yaratığına benzeyordu. O öyle bir 'muhabbet' idi ki, sizin iyiliğinizi ve bahutunuzu mutlaka düşünmekte idi. Karıkları tatlı sözle onarmayı, "hastalıkları" sevgiyle tedavi etmeği en iyi bilen onu gördüm.

Kimde memleket için bir iyilik ümidi, bir çâre, ilim, bilgi, sanat, cesaret görebilirse onun yanında idi. Ferah günlerinizi, mutluluk ve eğlencelerinizi size bırakırdı. Ama, bir yanınız kırıldı mı, bir haksızlığa uğradınız mı, ülkeye hizmet etme imkânınız bir tehlike geçirdi mi, o mutlaka kendini feda edercesine ortaya çıkar, herşeyi düzeltinceye kadar çırpınır, sonra her teşekkürden rahatsız olurcasına kenara çekilirdi.

Görünen hizmetlerin değil, görülmeyen hizmetlerin adamı idi. Türk Petrol Vakfı marifetiyle yetiştiği yüzlerce genç ilim adamını onun büyük iftiharındır. Türkiye'yi her sahada kalkındırıp kuracak imarı, vatansever, derya gö-

nüllü bir kadro yetiştirmek, ömrü boyunca en büyük ülküsü olmuştur. Bu vasıfa gençlerin üzerine titremiştir."

Ergun Göze'den:

"Bütün Türkiye'de, her kademeden ve her çevreden hayranları olan "Fethi Ağabey" in mesleği ne idi? Arapgir in Gemuh köyüne dayanan bir Türkmen ailesinin çocuğu olan ve daima "İslâm milletindenim" diyen Fethi Ağabeyin asıl mesleğini ben söyleyeyim: O, insan mühendisi idi. Statüğü, dinamiği ve bilhassa iç mimarisi ile şantiyesi, bir kahve masası, bir ziyafet odası ve son yıllarda başında bulunduğu vakıf idi. Kendisini başında bulunduğu vakfa vakf etmişti. Rüyasında bile onlarla meşğuldü. "Ah, Ergun Can... Bugün üçünü secdeli genç adam geldi... Türkiye'nin istikbalinden eminim artık... Bu Anadolu tarlası, bu bitmeyen Osmanlı hasadı..."

Ne kadar güzel konuşurdu. Ne kadar zengin bir hamulesi vardı. Onu kaybetmek sadece bir dost kaybetmek değildi. Onun kaybı dostluğun kaybı, yeryüzünden el etek çekmesi demektir."

Dr. Ağah Oktay Güner'den:

"O, en küçük muhabbet tezahürüyle mesut olmasını bilen, sadeti yalnızca dostlukta arayan gönlü yüce bir insandı. Atatürk Üniversitesi İktisat kürsüsüne öğretim üyesi olarak gitmeyişime çok üzülmiş, sinirlenmiş, hatta petrol vakfının koridorlarını çınlatacak kadar bağırılmıştı. O gün ziyaretinde bulunan kimselerin nasıl merdivenlerden çekinerek indiklerini görür gibiyim. O, Türkiye'nin kurtuluşunu, kalkınmasını velilerin, velilerden gönlül nasibi almış ilim kadrolarında aksiyon adamlarında buluyordu. Devlete bağlılığı ve devlet endişesi büyüktü. Kendini kurtarmamış insanların milleti kurtarma gayretlerine hüznünel bakar, acı acı gülümserdi. Fethi Ağabey, herşeyin özünün insan olduğu gerçeğini insanlığında yaşamıştır."

Osman Kibar'dan:

"Kimdi Fethi Hoca? Neler yaptığından, ne işlerle uğraştığından bahsedip kuru bir tanıtma yapmayacağız. Fethi, memleketine âşık, Allahuna bilerek tapan ve İslâm olmanın sonsuz, hudutsuz gururunu taşıyan bir Türk çocuğu idi.

En büyük meziyeti, insanları ivazsız sevmesi idi. Konuştukça ağzından bal akar, boş yere laf etmesini asla sevmeydi. Geniş ve derin tarih bilgisiyle karşındakini ikna etmesini, tatlı, çok terbiyeli sesi ve hakiki Müslüman felsefesiyle başıyordu. Küçüğüne ve büyüğüne her zaman terbiyeli ve hürmetliydi. Müşkülleri halletmek için çırpınır, çok sevdiği milletinin huzurlu olmasına yardım için hiçbir meşakkatten kaçınmazdı. Ne para, ne pul, ne mevki ve itibar onda asla gaye olmamıştı. Kin bilmez, ızdırap verenlere bile intikam beslemeydi. Fethi'yi bir defa seven ve tanıyan bir daha vaz geçmezdi ondan."

âşık ve aşâba ve ehl-i beytine bağlı, o yolun mümtaz kavını olduğu için de Osmanlı Türk'üne hayran bir insan tanıyorum. O'nun gönlü hoşgörü, sevgi, müsamaha, fedakârlık, yani dostlukla dolu idi. Esasen 1975 çalışma devresi başındaki ilk dostluk sohbetinde bizlere her şeyle dost olmayı tavsiye eden, sadece dört şeyle dost olmayın, diyen O idi: Uyku ile, politika ile, hurs-ı câh, yani mevki ve makam sevgisi ile ve hurs-ı mal, yani para ile dost olmayın, diyordu.

Gemuhluoğlu'nun ikinci hususiyeti hâfızasıydı. İnsanı şaşırtan derecede kuvvetli. En hurda teferruatı saklayan ve yerinde derhal ve-

"Fethi Ağabey bir anlamda Türkiye'de uçan kuşun yuvasını bilirdi. Nitekim aziz Muharrem Ergin Hoca bir defasında O'nu mecliste "Türkiye'nin muhtarı" diye takdim etmişti.

Fethi Ağabey büyük bir organizatördü. Orkestra şefi gibi idi. İnsanları, müesseseleri yaklaştırmasını biliyordu."

Aydınlar Ocağı vefatından kısa bir müddet sonra onun için anma günü tertip etmişti. Orada yapılan konuşmalardan da yine kısa örnekler verelim. Prof. Dr. Süleyman Yalçın'dan:

"Gemuhluoğlu, benim neslimin, yani bugün Türkiye'nin kaderinde söz sahibi olanların, 50 ilâ 60 yaşları arasında hayat sürenlerin çok nadir, belki de daha bulunmaz bir örneğidir.

Gemuhluoğlu deyince, bende üç hususiyeti olan bir şahsiyet beliriyor: Gönlül, dil ve hâfıza.

Gönlül deyince Gemuhluoğlu'nun sevgi ve aşk kaynağına, yani İslâma, onun tebliğcisi Hz. Resul'e

ren tarih ve yaşanmış müşahedat ve sohbetlerle dolu bir bulunmaz hâfıza. Son devirlerin birçok tarihi şahısların secerelerine varana kadar yaptıkları ve söylediklerinin hareket noktasına kadar ne derece kıymetli, hemen hiçbir kitapta, hatıratla bulunmayan hususiyetler o hâfızada saklıydı. Yazık ki, bunlar yazılmadan gitti.

Yakın tarihimiz, dış Türklük, İslâm âlemi ile ilgili ne değerli bilgiler o cânun hâfızada maalesef kayboldu gitti.

Gemuhluoğlu'nun üçüncü hususiyeti, dili idi. Elbette hâfızası bu kadar kuvvetli ve zengin, gönlü bu derecede âşk-ı Peygamberi ve

Fethi Gemuhluoğlu

FETHİ GEMUHLUOĞLU'NUN AZİZ HÂTIRASI İÇİN KİT'ALAR

«Fethi zâyiâtandır» dedi menba'-ı irfan
İrfan âleminin güneşi Fethi İrfan'a.
O âteş-i süzân idi hem hâdim-i insan
«Yâ Hü» diyerek daldı bahr-ı gufrâna.

Merd-i sahînin kadrini bilen merd-i gayûr
Neyleyelim bu âlemde çok az bulunur.
Mâbûd-ı mevhûmuna tapan ehl-i gurûr
Gömdük sanır ehl-i hakikatı nisyâna.

Abdullah DERViŞOĞLU

FETHİ GEMUHLUOĞLU İÇİN

İKİ HÂTİRÂ

Abdullah DERViŞOĞLU

SAKIN HİÇ BİR MEVZÜDA...

«İstignâ ehli olmak», «kimseye bar olmamak», «müdâheneden kaçınmak», «istiklâliyetimizi muhafaza etmek» gibi artık gün geçtikçe kıymetini kaybeden ve yabancılaşan ahlâki değerlerimiz üzerinde konuşuluyordu.

Gâlibâ ukalâlığım ve had bilmezliğim üzerimdeydi. Tavizsizlikten yana bir tavır ortaya koyup bazı beyitler okuyarak görüşümü kuvvetlendirmeye çalışıyordum.

«Aç kalır zillet kabul etmez azizü'n-nefs olan» diyordum.

«Bir kemik gördükçe kuyruk sallayan dünâna» yuflar çekerek,

«Mülk-i istignâya sultan olmayan insana» teessüfler yağıdırıyordum.

Sesim biraz sert ve yüksek, ifâdelerim de kat'iyet edâsına bürünmüş olmalı ki :

Fethi Ağabey birden sihirbazın kutusundan fırlayan engerek yılanı karşısında irkilen bir adam tavrıyla ellerini hafif öne doğru uzatıp kaldırdı ve «Sakin» dedi, «Sakin hiç bir mevzûda iddiâ tavrı içine girme... Allah insanı iddiâsıyla mağlûb eder.»

BEN HERKESE EVLİYÂ İMİŞ GİBİ...

Fethi Ağabeyi ziyaret için Türkp petrol Vakfı'na gitmiştim. Her zamanki gibi işi başından aşkındı. Üstelik siyâset trafiğinin çok sıkışık ve hareketli olduğu günlerin içindeydik.

Erzurumlu İbrâhim Hakkı Bibliyografyası. Hazırlayanlar: İsmet Binark - Nejat Sefercioğlu, Başbakanlık Bsm., Ank. 1977, 48 s.

"Kültür Bakanlığı Yayınları: 280"

Büyük Türk mutasavvıf, âlim ve şâiri Erzurumlu İbrâhim Hakkı 1703'de Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğmuştur. Annesi Şeyhoğlu Mahmud kızı Şerife Hanife Hatun, babası Şeyh Osman Efendi'dir. Babasının Hasankale'den ayrılarak Erzurum'a yerleşmiş olması dolayısıyla "Erzurumlu" diye anılmıştır.

Erzurum'da devrin ulemâsından ders alan İbrâhim Hakkı, dokuz yaşında iken Siirt'in Tillo köyüne giderek Kadiri Şeyhi İsmail Fakirullah'a intisap etmiş, onun ilim ve irfânından feyz almış, şeyhinin ölümünden sonra da yerine Halife olmuştur. Bu mertebede, bir taraftan eserlerini yazmış, bir taraftan da müritlerini yetiştirmiştir.

İbrâhim Hakkı, İslâm tasavvufunda mümtaz yeri olan mutasavvıf, mütefekkir, âlim, şâir, kâmil ve ârif-i billâh bir zattır ve evliyâdandır. Astronomi, kozmografya, jeoloji, biyoloji, tıp, kimya, matematik ve hikmet ilimleri üzerinde mühim eserler vermiştir. O'nun başarısı, mânevî ilimlerle müsbet ilimleri ustaca birleştirmiş olmasındadır. Cemâleddin Server Revnakoğlu'na göre 15, Bağdatlı İsmail Fehmi Paşa'ya göre 32, Bursalı Mehmed Tahir'e göre 39, Cemâ-

lettin Toprak'a göre de 54 eseri vardır. Eserlerinin çoğunu Türkçe, bir kısmını da Arapça ve Farsça yazmıştır. Eserlerinden Mârifetnâme çok meghurdur.

22 Haziran 1780'de Tillo'da vefat eden İbrâhim Hakkı, şeyhi İsmail Fakirullah'ın ayakları ucuna gömülmüştür.

Başarılı ihtisas bibliyografyası yayınlarıyla Türk kültür hayatına mühim hizmetlerde bulunan İsmet Binark - Nejat Sefercioğlu ikilisinin son bibliyografyaları Kültür Bakanlığınca yayınlandı. İsmet Binark'ın "Erzurumlu İbrâhim Hakkı'nın hayatı ve eserleri hakkında" başlıklı girişinden sonra (ss. 5-7), çeşitli kaynaklara göre büyük mutasavvıfın basma ve yazma eserleri tanıtılmış (ss. 9-24), 15-54 arasında sayısı değişen eserlerinin adları sayılarak, Erzurumlu İbrâhim Hakkı hakkında yazılmış kitap ve makaleler ile O'ndan bahseden eserlerin bibliyografyası verilmiştir (ss. 24-36). Kitabın sonuna eklenen Tillo'daki Erzurumlu İbrâhim Hakkı manzûmesi-ne âit fotoğraf ve rölöveler de faydalı bir hizmet olmuş.

Titiz ve sabırlı bir çalışma neticesinde hazırlandığı her hâliyle belli olan bibliyografyayı; mânevî ve müsbet ilimler sâhalarında araştırma yapanlara hâretle tavsiye ederim. Kitap, 10 TL. fiyatla Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarında satılmaktadır.

Nallı Tan

17 TEMMUZ 1993

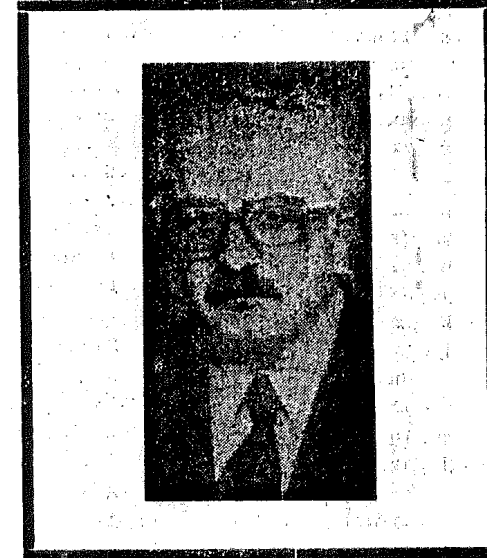
KAYIPLAR:

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

070363

Fethî GEMUHLUOĞLU

(1922 - 1977)

Hezâr gıpta o devr-i kadîm efendisine
Ne kendi kimseye benzer ne kimse kendisine

Milliyetçi çevrelerin yakından tanıdığı, fazilet timsâli Fethî Gemuhluoğlu 5 Ekim 1977 gecesi geçirdiği bir kalb krizi sonunda aramızdan ayrıldı. 6 Ekim günü parlamenterler ve üniversite mensuplarının da hazır bulunduğu kalabalık son vazifesini yapmak üzere Fatih Camii'nde toplanıp Erenköy Sahra-yı Cedid Mezarlığı'ndan uğurladılar.

Aslen Arapkir'in Gemuh adlı köyünden olan merhumun âilesi İstanbul'a

taşınmış bir Türkmen bölüğüdür. Koca Türkmenoğlu diye de tanınan Fethî Gemuhluoğlu 1922'de İstanbul - Göztepe'de doğdu.

Haydarpaşa Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Hukuk Fakültesine girdi ise de, bitirmeden ayrılmak zorunda kaldı. İstanbul'un çeşitli liselerinde öğretmenlik yapan Gemuhluoğlu Fethî, İstanbul Spor ve Sergi Sarayı Müdürlüğünde bulundu.

Suffe
Kültür Sanat Yılı
1987-88

1

FETHİ GEMUHLUOĞLU
BÖLÜMÜ

Fethi Gemuhluoğlu (1923-1977), ölümünün 10. yılı vesilesiyle 1987'de pek çok yazıya ve anma toplantısına konu oldu. Bu yüzden de pek çok kişi hayret etti, şaşkınlığa düştü. Çünkü eser ve ünvan sahibi olmadığı halde, ölümünden on yıl sonra böylesi alâkalara çok az insan muhatap olmuştur.

Fethi Bey'e muhatap olmanın önemi, onun muhatap olduğu insanların bir vefâ borcu ve bir hak duygusunda yaptıklarından anlaşılmalıdır. Çünkü o, gönüllere seslenmiş ve gönüllerde yer etmiş bir büyük insandı. Onun büyüklüğü, on yıl sonra da olsa, Fethi Ağabey bağlılarını harekete geçirdi ve gençliğe örnek davranışları anlatıldı.

Biz bu bölümde onunla ilgili yazılardan bir seçme ile, onun Necip Fazıl'la ilgili bir konuşmasının ilk kez yayınlanan metnine ve onunla yapılmış bir konuşmaya yer verdik. Böylece, «Gönüller yapmaya gelen» bir Allah erinin onbir yıl sonra da anılmasına katkıda bulunmuş oluyoruz.

ÖLÜMÜNÜN 10. YILDÖNÜMÜNDE
FETHİ GEMUHLUOĞLU

Mustafa MİYASOĞLU

Bir insanı ölümünden on yıl sonra hatırlamak bile, o insanın değerini ve önemini anlatabilecek hususlardandır. Kaldı ki Fethi Bey, yalnız hatırlanmakla kalmayıp, adına törenler düzenlenip yayın programları yapılan insanlardan.

Faustes 1988
Fethi Gemuhluoğlu Vakfı Matbaa İşletmesi